

Ecologisch werkprotocol Dongenseweg 4 te Kaatsheuvel

Ecologisch werkprotocol ten aanzien van jaarrond beschermde roofvogelsoorten

Colofon

Status:	Definitief
Project:	BE/2021/264
Datum:	17 mei 2021
Samensteller(s):	ing. G. Fairhurst
Collegiale toets:	ing. ir. K.J. Rebergen

Van den Berg
ruimtelijke ordening

Opdrachtgever:	VAN DEN BERG RUIMTELIJKE ORDENING 't Rond 9 4285 DE Woudrichem
Contactpersoon:	dhr. J. van den Berg

Disclaimer

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

© Blom Ecologie B.V. / Van den Berg Ruimtelijke Ordening

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

Inhoud

1 Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	5
1.3 Voorgenomen ingrepen en planning	5
1.4 Verplichtingen uitvoerende partij	5
2 Soortbescherming.....	6
2.1 Havik	6
2.2 Overige soorten	6
2.3 Kader Wet natuurbescherming	7
2.4 Mogelijke negatieve effecten	7
3 Maatregelen.....	8
3.1 Algemene zorgplicht	8
3.2 Specifieke maatregelen t.a.v. de havik en overige jaarrond beschermde (roof)vogels	9
3.3 Specifieke maatregelen bij dempwerkzaamheden	9
4 Calamiteiten.....	11
4.1 Melding van een calamiteit	11
4.2 Herkenning van calamiteiten	11
5 Bronvermelding.....	12
Bijlage I Calamiteitenformulier.....	14

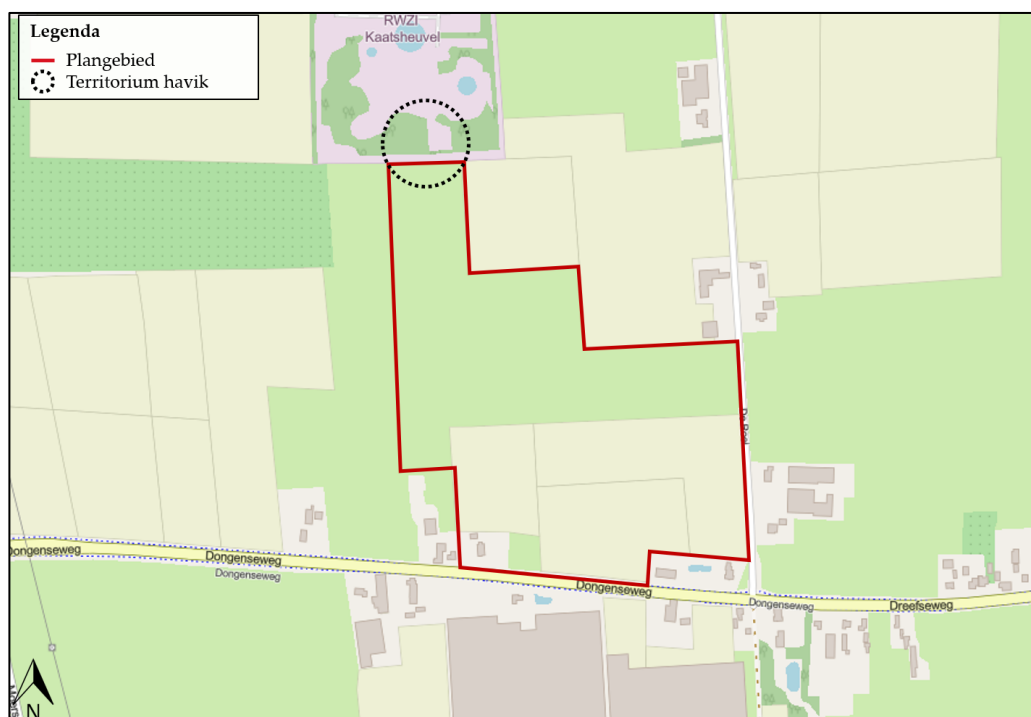
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan de Dongenseweg 4 te Kaatsheuvel is een agrarisch perceel bestaande uit akkerland, grasland en stuk vergraven grond met zanddepots gesitueerd (figuur 1.1). Op het stuk vergraven grond stond het voormalige woonhuis met stal, welke reeds gesaneerd is. Door de akker- en graslanden lopen kavelsloten voor de afwatering. De initiatiefnemer is voornemens op de planlocatie een glastuinbouwbedrijf te realiseren bestaande uit kassen, loodsen en silo's. Hiervoor dienen een aantal kavelsloten gedempt en/of sterk vergraven worden. Daarnaast wordt de afwateringsloot ten westen verlegt en verlengd.

De beoogde ontwikkeling leidde mogelijk tot de aantasting van beschermde soorten en andere beschermde natuurwaarde. Derhalve is een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de potentie van de planlocatie voor deze beschermde natuurwaarde (Boonk, 2020). Op basis van het oriënterende onderzoek kon de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen van de Alpenwatersalamander niet worden uitgesloten. Daarnaast is er mogelijk een nestplaats van een buizerd, sperwer of havik aanwezig in het bosschage ten noorden van de planlocatie (figuur 1.1).

Uit het aanvullend onderzoek bleek dat de Alpenwatersalamander of andere beschermde amfibie- en vissoorten niet voorkomen op de planlocatie. Derhalve leidt de beoogde ontwikkeling niet tot negatieve effecten, alsmede overtreding Wet natuurbescherming. Echter zijn ten tijde van aanvullend onderzoek meerdere waarnemingen gedaan van de havik, welke nabij de bosschage territoriaal gedrag vertoonde (figuur 1.1). Derhalve dient er rekening gehouden te worden met de Algemene zorgplicht en de aanwezigheid van een nestlocatie en foerageergebied van havik en mogelijk andere roofvogelsoorten. Hiervoor is voorliggend ecologisch werkprotocol opgesteld om negatieve effecten te voorkomen.

Figuur 1.1 De planlocatie (rood omkaderd) is gelegen aan de Dongenseweg 4 te Kaatsheuvel (bron kaartmateriaal: arcgis.com).

1.2 Doel

Deze rapportage is opgesteld om negatieve effecten ten aanzien van jaarrond beschermde roofvogels (c.q. havik), naar aanleiding van de voorgenomen activiteiten, te voorkomen alsmede om overtreding van wetgeving en het vigerend beleid te ondervangen. Daarnaast zijn in deze rapportage algemene maatregelen opgenomen ten behoeve van de Algemene zorgplicht. Naast het voorkomen van negatieve effecten dient deze rapportage als middel voor een goed verloop en vlotte doorstroming van de werkzaamheden.

1.3 Voorgenomen ingrepen en planning

De initiatiefnemer is voornemens om op de planlocatie een glastuinbouwbedrijf met bijbehorende kassen, loodsen en silo's aan te leggen. Hierbij worden verscheidende kavelsloten gedempt of sterk vergraven en wordt de meest westelijke watergang verlegd en verlengd. De werkzaamheden zullen op hoofdlijnen bestaan uit:

- dempen of vergraven van de watergang(en) en/of uitgraven van nieuwe watergangen: graaf- en dempwerkzaamheden;
- egaliseren terrein: graafwerkzaamheden en grondtransport;
- realisatie nieuwbouw: algemene bouwwerkzaamheden;
- revitalisatie terrein en aanleg verharding: allerhande (straat- en hoveniers) werkzaamheden.

De exacte planning voor de voorgenoemde werkzaamheden is nog niet bekend, echter wordt er rekening gehouden met het broedseizoen van de havik en andere (algemene) broedvogels. Daarnaast wordt de planning dusdanig ingericht dat negatieve effecten op algemene amfibie- en vissoorten voorkomen worden.

1.4 Verplichtingen uitvoerende partij

De opdrachtnemer heeft een nalevings- en instructieplicht ten aanzien de maatregelen. Tevens dienen werkuitvoerders onder responsabiliteit van de opdrachtnemer zich te conformeren aan de bepalingen van deze rapportage.

Kort samengevat bestaan de verplichtingen van de aannemer uit de volgende aspecten:

- Naleving maatregelen;
- Voorkomen calamiteiten;
- Beschermen van de aanwezige wettelijk beschermde dieren in de omgeving;
- Goede instructie van personeel en onderaannemers.

2 Soortbescherming

2.1 Havik

De havik is een roofvogelsoort welke gespecialiseerd is op het prederen op andere (kleine) vogelsoorten (figuur 2.1). De havik is een 'honkvaste' vogel en broed hoog in bomen. Hier bouwt de soort een nest van taken waarin de eieren eind maart begin april worden gelegd. De jongen vliegen rond juni uit en worden een periode van circa 90 dagen gevoerd door de ouders. Het leefgebied van de havik kan tot 100 hectaren groot zijn en bestaat uit een afwisselend landschap met naald- en loofbossen, moerasbossen, open plekken als weilanden en akkers en andere aangrenzende open gebieden als heide en veengebieden. Voornamelijk andere vogelsoorten als duiven, spreeuwen en jonge watervogels, maar ook kleine zoogdieren bestaan uit het dieet van de havik (vogelbescherming.nl).

Figuur 2.1 De havik (vogelbescherming.nl).

2.2 Overige soorten

In de omgeving van de planlocatie kunnen overige algemene en beschermde soorten voorkomen. Dit betreffen vogelsoorten zoals de buizerd, sperwer, boomvalk en ransuil en algemene amfibieën, vissen en zoogdieren (Boonk, 2020). Ten tijde van het aanvullend onderzoek naar de Alpenwatersalamander (Fairhurst, 2021) zijn de volgende soorten aangetroffen:

- Amfibieën: bastaardkikker en kleine watersalamander;
- Vissen: driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars en snoek;
- Vogels: buizerd (Cat 4.), grote gele kwikstaart (Cat 3.), kieviet, havik, watersnip, witte kwikstaart en wulp.

2.3 Kader Wet natuurbescherming

De soortenbescherming van Wet natuurbescherming valt op grond van internationale verdragen en nationaal beschermde soorten, uiteen in drie verschillende beschermingsregimes. Deze beschermingsregimes betreffen de Vogelrichtlijn (art. 3.1), Habitatrichtlijn (art. 3.5) en de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Hierin is het volgende opgenomen:

Wnb, art 3.1 lid 2 en 4 (Vogelrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Wnb, art 3.5 lid 2 en 4 (Habitatrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren

Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Wet nb, art 3.10 lid 1(b) (nationaal beschermde soorten)

Lid 1 (b): Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Voor de nationaal beschermde soorten kan door bevoegd gezag (de Provincie) een vrijstelling zijn gegeven. Dit houdt in dat er een vrijstelling geldt voor het vernielen of beschadigen van een rust- of voortplantingsplaats is toegestaan. Echter dient hierbij wel rekening worden gehouden met de Algemene zorgplicht (Art. 1.11).

2.4 Mogelijke negatieve effecten

De beoogde ontwikkeling leidt niet tot negatieve effecten op beschermde soorten alsmede overtreding van de Wet natuurbescherming, mits enkele maatregelen worden getroffen ten aanzien van algemene soorten en de havik (Fairhurst, 2021).

Ten aanzien van algemene vis- en amfibiesoorten kunnen negatieve effecten ontstaan bij de dempwerkzaamheden, waarbij individuen onnodig opzettelijk gedood kunnen worden. Tevens kunnen de werkzaamheden voor verstoring en vernietiging van nesten van vogelsoorten als de kieviet, wilde eend, watersnip en overige vogelsoorten resulteren.

Ten noorden van de planlocatie staat een bosschage met daarin een nest van de havik. Omliggend gebied maakt onderdeel uit van het foerageergebied van de soort. De planlocatie zelf is geen onderdeel van het essentieel foerageergebied. Echter kunnen er negatieve versturende effecten, ten gevolge van de beoogde ontwikkeling, ontstaan.

Voorliggend ecologisch werkprotocol is opgesteld in het kader van de Algemene zorgplicht en om voorgenoemde negatieve effecten op de havik en algemene soorten te voorkomen.

3 Maatregelen

3.1 Algemene zorgplicht

De uitvoerende partij is verantwoordelijk voor een correcte uitvoering van werkzaamheden in het kader van de Wet natuurbescherming. Om dit in de praktijk te realiseren zijn hiervoor per werkzaamheid zowel maatregelen in het kader van de Algemene zorgplicht als schade beperkende maatregelen beschreven. In het kader van de Algemene zorgplicht gelden een aantal maatregelen die over het gehele werk toepasbaar zijn.

In de Algemene zorgplicht (art. 1.11) wordt voorgeschreven dat nadelige gevolgen voor flora en fauna voorkomen moeten worden. Eenieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kan hebben voor in het wild levende dieren en planten, dient deze handelingen achterwege te laten of maatregelen te treffen om nadelige effecten te voorkomen. Het volledige artikel is onderstaand beschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. Dergelijk handelen achterwege laat, dan wel,
 - b. Indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Ten aanzien van de Algemene zorgplicht worden geen specifieke maatregelen voorgeschreven. De invulling hiervan ligt bij de uitvoerder. De Algemene zorgplicht kan als het volgt worden gedefinieerd (stowa.nl):

- het in redelijkheid vermijden van activiteiten waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig zijn voor in het wild levende dieren en planten;
- het zorgen dat op hoofdlijnen bekend is waar in het beheergebied actuele natuurwaarden en bijzondere potenties aanwezig zijn;
- zorg besteden aan de instandhouding van soorten en hun leefgebieden (biodiversiteit). Voor een aantal beschermde soorten vraagt de wet extra waarborging. De gedragscode moet gezien worden als de concretisering van de Algemene zorgplicht voor die soorten.

Tabel 3.1 Maatregelen Algemene zorgplicht

Type	Omschrijving	Toepassing
Alle werkzaamheden	De werkzaamheden worden bij voorkeur uitvoeren tussen zonsopkomst en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is en de planlocatie verlicht dient te worden, dient te gebeuren met vleermuisvriendelijke verlichting (c.q. amberverlichting, geconvergeerd, etc.).	Alle fauna, m.n. vleermuizen
Alle werkzaamheden	Eén werkrichting hanteren en werkzaamheden zo min mogelijk onderbreken (continuïteit)	Alle fauna
Alerte werkhouding	Uitvoerders hebben een alerte werkhouding ten opzichte van schuilende en/of vluchtende dieren. Er wordt gelegenheid gegeven aan dieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.	Alle fauna
Werken buiten het broedseizoen	Om verstoring en/of vernietiging van potentieel aanwezige nesten te voorkomen dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden. Het broedseizoen is afhankelijk van bepaalde klimatologische omstandigheden maar betreft indicatief de periode van medio maart – medio juli. Diverse vogelsoorten kennen echter een langere broedperiode (zie paragraaf 3.2).	Vogels

3.2 Specifieke maatregelen t.a.v. de havik en overige jaarrond beschermde (roof)vogels

De maatregelen die getroffen dienen te worden ten aanzien van de havik worden beschreven in tabel 3.2. De correcte uitvoering van de nog toe te passen maatregelen is de verantwoording van de uitvoerende partij. In geval van onduidelijkheden of vragen ten aanzien van de maatregelen dient contact opgenomen te worden met een ecooloog.

Tabel 3.2 Specifieke maatregelen t.a.v. de havika

Actie	Beschrijving	Bedoeld voor
Werken buiten broedseizoen	Alle werkzaamheden binnen een straal van 100 m van het haviksnest dienen uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van de soort. Dit houdt in dat de werkzaamheden kunnen plaatsvinden in de periode augustus t/m maart.	Havik (en overige aanwezige vogelsoorten in het bosschage (Boonk, 2020))
Gebruik zwaar machinaal	Binnen de 100 m zone van de haviksnest dient het gebruik van zwaar machinaal ten alle tijde voorkomen te worden.	Alle fauna (met name havik)

3.3 Specifieke maatregelen bij dempwerkzaamheden

De maatregelen die getroffen dienen te worden ten aanzien van de algemene vissen en amfibieën worden beschreven in tabel 3.3. De correcte uitvoering van de nog toe te passen maatregelen is de verantwoording van de uitvoerende partij. In geval van onduidelijkheden of vragen ten aanzien van de maatregelen dient contact opgenomen te worden met een ecooloog.

Tabel 3.3 Specifieke maatregelen t.a.v. de dempwerkzaamheden

Actie	Beschrijving	Bedoeld voor
Werken buiten kwetsbare periodes	De werkzaamheden aan en nabij watergangen dienen bij voorkeur buiten de voortplantingsperiode van vissen en amfibieën plaats te vinden. Werkzaamheden in de watergangen dienen buiten de voortplantingsperiode van vissen en amfibieën plaats te vinden. De voortplantingsperiode betreft indicatief de periode 15 april t/m 31 augustus.	Algemene vissen en amfibieën
Hanteren één werkrichting	Bij dempwerkzaamheden waarbij het water een uitweg heeft richting andere watergangen dient één werkrichting te worden gehanteerd, waarbij alle aanwezige fauna de mogelijkheid heeft uit te wijken.	Alle (water)fauna
Afvissen	Indien er dempwerkzaamheden plaatsvinden waardoor een kavelsloot volledig wordt gedempt en uitwijkmogelijkheden ontbreken, dienen de watergangen voorafgaand door een ter zake ecologisch deskundige worden afgevist.	Alle (water)fauna

4 Calamiteiten

4.1 Melding van een calamiteit

Ondanks de zorgvuldige samenstelling en uitvoering van het werkplan kan er een calamiteit ten aanzien van beschermde flora en fauna plaats vinden. Wanneer een calamiteit plaatsvindt is het van groot belang dat de aanleiding, gebeurtenis en de gevolgen adequaat geregistreerd worden door betrokkenen en/of leidinggevende op het meldingsformulier calamiteiten (Bijlage I) en er een melding wordt gemaakt bij een ter zake deskundige (ecoloog).

Na de melding zal een ter zake deskundige beoordelen welke maatregelen getroffen dienen te worden om de ontstane situatie op te heffen en gedurende het vervolg van de werkzaamheden een herhaling wordt voorkomen.

4.2 Herkenning van calamiteiten

Een calamiteit is een onverwachte situatie gedurende de werkzaamheden die leidt tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Iedere afwijking van het werkplan kan leiden tot een calamiteit.

Algemene voorbeelden van calamiteiten:

- extreme sterfte van vissen;
- onvoorziene aanwezigheid van broedgeval.

5 Bronvermelding

BIJ12, 2017. Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo*, versie 1.0. Publicatie: BIJ12, Utrecht.

Boonk, F., 2020. Rapportage quickscan flora en fauna Dongenseweg 4 te Kaatsheuvel. Econsultancy, Boxmeer.

Fairhurst, G., 2021. Aanvullend onderzoek naar Alpenwatersalamander aan de Dongenseweg 4 te Kaatsheuvel. Blom Ecologie B.V., Waardenburg

Websites

www.arcgis.com

www.bij12.nl

www.ndff.nl

www.sovon.nl

www.vogelbescherming.nl

We hopen u met deze rapportage voldoende te hebben geïnformeerd. Mochten er desondanks vragen zijn kunt u vrijblijvend contact opnemen.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping, fluid strokes that form a cursive, somewhat abstract shape.

Blom Ecologie B.V.,
ing. G. Fairhurst
Auteur

Blom Ecologie B.V.,
ir. ing. K.J. Rebergen
Collegiale toets

Bijlage I | Calamiteitenformulier

Denk rustig na, neem elke calamiteit serieus en voorkom meer schade.

Datum:	
Locatie:	
Melder:	
Functie:	
Telefoon:	
Calamiteit betreft:	
Nadere omschrijving calamiteit: Benoem zoveel mogelijk details. Zijn er beschermde soorten doodgegaan/vernietigd? Zo ja hoeveel en welke soorten. Welke vervolgmaatregelen zijn getroffen?	
Melder heeft contact opgenomen met:	
Betrokken ecooloog:	
Maatregelen:	
Goedgekeurd op:	Paraaf:

BLOM ECOLOGIE

ECOLOGISCH ADVIES & ONDERZOEK

ZANDWEG 46, 4181 PM WAARDENBURG

WWW.BLOMECOLOGIE.NL